

Witalizm i urbanizm: upojenie życiem, upojenie miastem

Bibliografia:

- Źródło: Julian Tuwim, *Ranyjulek*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, Wrocław 1986.
- Źródło: Julian Tuwim, *Do krytyków*, [w:] tegoż, *Poezje wybrane*, Warszawa 1977.
- Źródło: Witold Gombrowicz, *Dziennik 1953–1956*, Kraków 1997.
- Źródło: Julian Tuwim, *Mieszkańcy*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, Wrocław 1986.

Witalizm i urbanizm: upojenie życiem, upojenie miastem

Smugi światła

Źródło: a. nn., domena publiczna.

Źródła doświadczenia witalistycznego bywają różnorodne. W polskiej poezji tuż po odzyskaniu niepodległości zachwyty istnieniem i radosne zanurzenie w codziennym nurcie życia pojawiają się m.in. na prawach sprzeciwu i odreagowania. Buntowano się wobec sztuki zaangażowanej, obciążonej powinnościami względem narodu, społeczeństwa, historii i kultury... Z kolei potrzeba odreagowania dotyczyła melancholijnych, rezygnacyjnych i dekadentkich nastrojów literatury minionej epoki. Te charakterystyczne cechy młodopolszczyzny kojarzone były, przez pokolenie wkraczające do literatury, z tradycją zastaną i pokoleniem ówczesnych „klasyków”. Witalizm stał się zatem orężem w walce o nową poezję, nowe tematy, nastroje, emocje – nową poetycką rzeczywistość. Ponadto sam fakt odzyskania niepodległości naturalnie prowokował – szczególnie w spotkaniu z młodością – stany euforycznego uniesienia. Wzmacniał postawy naiwnie radosnej otwartości wobec rzeczywistości, które prowadziły ku celebrowaniu istnienia we wszelkich jego przejawach. Witalizm w poezji wczesnego dwudziestolecia nie jest więc po prostu wykoncypowaną formą czy strategią międzypokoleniowych literackich zmagania. W dużej mierze wyrasta z autentycznych nastrojów właściwych atmosferze pierwszych lat w wolnym kraju.

Już wiesz

W różnych źródłach wyszukaj konkretne przykłady, innych niż poetyckie, zainteresowań i dokonań Juliana Tuwima w dziedzinie literatury i kultury.

O autorze

Źródło: *Julian Tuwim*, fotografia, National Library of Israel, licencja: CC BY 3.0.

Julian Tuwim

1894 – 1953

Rodzinnym miastem Juliana Tuwima była Łódź, ówczesny prężnie rozwijający się ośrodek przemysłowy, którego rzeczywistość trwale naznaczyła świadomość przyszłego poety. Ukształtowała dziecięcą i młodzieńczą wrażliwość doświadczeniami zurbanizowanej przestrzeni i miejskiej zbiorowości. To tutaj mógł obserwować dynamiczny rozwój miasta i ściśle z nim związany ciężki los „prostego człowieka” – robotnika. Doświadczenia te – wśród wielu innych – są wyraźnie obecne w jego poezji. W 1911 roku wydał przekłady na język esperanto liryków Leopolda Staffa, z którym zresztą później przez wiele lat łączyły go więzi graniczącego z uwielbieniem uznania dla mistrzostwa poetyckiego – a zarazem przyjaźni. Na łamach prasy debiutował

Tuwim wierszem *Prośba* w 1913 roku. Przed publicznością wystąpił po raz pierwszy w połowie grudnia 1915 roku z prelekcją na temat [futuryzmu](#) (*Apostołowie brutalnego jutra*).

Jego pierwszą książką poetycką był zbiór *Czyhanie na Boga*, wydany w 1918 roku. Później wydał jeszcze siedem tomów wierszy.

W momencie wydania debiutanckiego *Czyhania na Boga* nazwisko Tuwima nie było odbiorcom poezji zupełnie obce. Nieco wcześniej bowiem na łamach „Pro Arte et Studio” – pisma studentów Uniwersytetu Warszawskiego – ukazał się wiersz Tuwima *Wiosna. Dytyramb* (1918), który wywołał skandal. Dosadne, naturalistyczne obrazowanie, swoiste ironiczno-satyryczne spojrzenie podmiotu, i wyrażone językiem łamiącym poetyckie konwencje stylistyczne dało rezultat, który odebrano jako prowokację estetyczną i obyczajową. Tym sposobem nazwisko Tuwima zyskało rozgłos, a przez stołeczne środowisko literackie przetoczyła się dyskusja o granicach artystycznej wolności i prawie twórcy do nieskrępowanych wyborów estetycznych. Spór ten stanowił ważny etap w procesie kształtowania się przyszłej grupy Skamander i skamandryckiej poetyki.

Jeszcze z czasów łódzkiej młodości wyniósł fascynację zjawiskami z peryferii oficjalnej kultury: magią, demonologią, różnego rodzaju [kuriozami](#) literatury. Efektem tych fascynacji jest wiele książek (*Czary i czarty polskie oraz Wypisy Czarnoksiężskie, Polski słownik pijacki i Antologia bachiczna, Pegaz dęba, czyli [panopticum](#) poetyckie, [Cicer cum caule](#)*), aczkolwiek źródło to oddziaływało również na poezję Tuwima. Był również twórcą antologii literackich (*Cztery wieki fraszki polskiej, Polska nowela fantastyczna*). Nie wolno też zapominać o doskonałych wierszach dla dzieci (m.in. *Lokomotywa, Rzepka, Ptasie radio, Słoń Trąbalski, Zosia Samosia*), które stanowią współcześnie żelazny kanon tego obszaru literatury.

Z powodu żydowskiego pochodzenia był w dwudziestoleciu prześladowany i brutalnie niekiedy atakowany przez środowiska nacjonalistyczne. Doświadczenia tego rodzaju, w połączeniu z agorafobią (lękiem przed otwartą przestrzenią) i stanami depresji oraz kompleksem wynikłym z wyraźnego znamienia na twarzy – trwale naznaczyły nie tylko codzienne życie poety, ale również jego twórczość. Stały się niewątpliwie jednym z czynników warunkujących stopniowe nasilanie się ciemnej tonacji nastrojowej i problemowej w wierszach.

W 1936 napisał satyryczno-katastroficzny poemat *Bal w Operze*, opublikowany dopiero 10 lat później, w niepełnej zresztą wersji. Wojnę spędził na uchodźstwie, głównie w Stanach Zjednoczonych. Podjął wówczas pracę nad *Kwiatami polskimi*. Pierwsza część zamierzonego na większą skalę i nigdy nieukończonego dzieła ukazała

się w 1949 roku.

W 1946 roku powrócił do kraju. Związał się z ustrojem i władzą Polski Ludowej, dzięki czemu stał się ważną i celebrowaną osobistością oficjalnego życia kulturalnego.

Kontynuował wówczas pracę przekładową, opublikował szereg artykułów poświęconych ciekawostkom i osobliwościom literatury, ale oryginalnej twórczości poetyckiej powstało po wojnie niewiele, najczęściej były to zresztą teksty wyraźnie ustępujące jakością utworom przedwojennym.

Julian Tuwim zmarł nagle, 27 grudnia 1953 roku, podczas urlopu spędzanego z rodziną w Zakopanem.

O poetyce Tuwima

Najważniejsze kategorie wczesnej poetyki Juliana Tuwima, która prezentowana jest w toku tej lekcji, to: optymizm, witalizm i urbanizm. Autor wprowadził do polskiej poezji świat codziennych doświadczeń i uczuć mieszkańca dużego miasta. Dołączył również urbanistyczną scenografię i rekwizytornię oraz odpowiadający im język, który śmiało zagarnął właściwości stylu potocznego. Nastrojową i emocjonalną dominantą wielu tych wierszy jest pogodna afirmacja życia, zachwycone upojenie istnieniem, złożonym z prostych, codziennych, chwilowych radości, uniesień i przyjemności. Jednak nawet w tym początkowym okresie poetyka Tuwima nie jest wolna od ambiwalencji i niejednoznaczności (zob. np. wiersz *Szczury* z tomu *Wierszy tom czwarty* z 1923 r.). Co więcej, wraz z nasilaniem się ciemnej tonacji emocjonalnej, metafizycznej perspektywy i krytycznego dystansu wobec aktualnej rzeczywistości polityczno-społecznej (zob. np. *Et arceo...*, *Wiec*, *Bal w Operze*), będą ujawniać się coraz wyraźniej.

Istotnym walorem praktyki poetyckiej Tuwima jest wirtuozeria językowa. Poeta żywo interesował się problemami języka; w swej twórczości wykorzystywał wielorako słowotwórcze możliwości polszczyzny, zainspirowany m.in. twórczością Bolesława Leśmiana i koncepcjami rosyjskich futurystów. Świadectwem tych oddziaływań jest m.in. poetycki eksperyment w postaci cyklu *Słopiewnie*. Jednak językowa wirtuozeria autora frazy „ojczyzna-polszczyzna” (pochodzącej z wiersza *Zieleń*) nie ograniczała się do słowotwórstwa. Przejawiała się ona także w wyczuleniu na stylistyczne niuansy

polszczyzny, zwłaszcza zaś – mowy potocznej, która wielorako, niekiedy z wulgarną brutalnością, wkraczała do wierszy. Tuwim po prostu znakomicie wyczuwał znaczeniowe, stylistyczne i brzmieniowe walory języka polskiego.

W latach trzydziestych, z przemianami dokonującymi się w życiu politycznym i społecznym, poetyka Tuwima wyraźnie porzuca tony witalistycznego optymizmu na rzecz egzystencjalnych i społecznych niepokojów. Zjawisko to znajduje szczególny wyraz w *Balu w Operze*, poemacie, który Michał Głowiński uznał za „najwyższe osiągnięcie [...] Tuwima-poety w ogóle”.

Jeśli o *Balu w Operze* powiedzieć można, że „jest niewątpliwie kulminacyjnym momentem w rozwoju poetyckim Tuwima”, „swoistą summą poetycką” (Michał Głowiński), to powstające w czasie wojny na emigracji [Kwiaty polskie](#) świadczą o kryzysie i zapowiadają zmierzch tej twórczości.

Znamienne jest, że chociaż po powrocie do kraju Tuwim funkcjonuje w randze wielkiego poetyckiego autorytetu, nie tworzy wówczas niczego, co oceniane z perspektywy czasu mogłoby dorównać jego wierszom przedwojennym. W ten sposób stał się Julian Tuwim przede wszystkim – poetą dwudziestolecia.

Motyw upojenia

” Julian Tuwim

Ranyjulek

Kazimierzowi Wierzyńskiemu

Powiniennem z wiatrami po ulicach się włóczyć,
W tłoku miast, podchmielony, najradośniej się chwiać,
Od [andrusów](#), [dryndziarzy](#) powiniennem się uczyć
Gwizdać, kłać, pohukiwać na psiakrew i psiamać!

Od rynsztoka do ściany zygzakami się toczyć,
Ranyjulek! swobodny, bezpieczny, jak pies!
Sińce łapać na słupach, w zbiegowiskach się tłoczyć,
Na parkany wdrapywać się wiosną po bez!

I kapelusz dziurawy liliowymi kwiatami
Na swą chwałę ustroić i na chwałę swą chlać,
I znów w kwiatkach się włóczyć po ulicach z wiatrami,
Podnieść łeb, gwiazdy łykać i na nogach się chwiać!

Źródło: Julian Tuwim, *Ranyjulek*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, Wrocław 1986.

Ćwiczenie 1

Wyjaśnij, na czym polega gra językowa, na której oparty został tytuł wiersza *Ranyjulek*.

Ćwiczenie 2

Scharakteryzuj kreację podmiotu lirycznego. Uwzględnij w tej charakterystyce typ przestrzeni oraz specyfikę doświadczeń.

Ćwiczenie 3

Spośród wymienionych wybierz i zaznacz te cechy, które składają się na pożądane przez podmiot wiersza doświadczenie życia.

- Swoboda.
- Przestrzeganie konwenansów.
- Dojrzałość.
- Spontaniczność.
- Żywiołowość.
- Radosne zanurzenie w codzienności.
- Intelktualizm.
- Samotność.

Ćwiczenie 4

Określ, jaką funkcję w wierszu pełni motyw upojenia.

Ćwiczenie 5

Wyjaśnij, jakie znaczenia uruchamiane są w wierszu za sprawą następujących motywów:

- a) wiatr;
- b) tłok, zbiegowisko;
- c) wiosna;
- d) kwiaty.

Manifest poetycki

” Julian Tuwim

Do krytyków

A w maju
Zwykłem jeździć, szanowni panowie,
Na przedniej platformie tramwaju!
Miasto na wskroś mnie przeszywa!
Co się tam dzieje w mej głowie:
Pędy, zapędy, ognie, ogniwa,
Wesoło w czubie i w piętach,
A najweselej na skrętach!
Na skrętach – kuliście
Zagarniam zachwytem ramienia,
A drzewa w porywie natchnienia
Szaleją wiosenną wonią,
Z radości pęka pąkowie,
Ulice na alarm dzwonią,
Maju, maju! –

Tak to jadę na przedniej platformie tramwaju,
Wielce szanowni panowie!...

Źródło: Julian Tuwim, *Do krytyków*, [w:] tegoż, *Poezje wybrane*, Warszawa 1977.

Ćwiczenie 6

Omów wizerunek i postawę podmiotu lirycznego *Do krytyków*. Porównaj je z wizerunkiem i postawą podmiotu lirycznego w wierszu *Ranyjulek*.

Ćwiczenie 7

Przeprowadź analizę organizacji formalnej wiersza *Do krytyków*, a następnie porównaj ją z formą wiersza *Ranyjulek*. Wyjaśnij, jakiemu celowi podporządkowana została forma zastosowana w utworze *Do krytyków*.

Ćwiczenie 8

Określ, jaką funkcję pełni w wierszu adresat zbiorowy wprowadzony do niego. Jaki typ relacji łączy postać mówiącą z adresatem? Jakiego charakteru nabiera tak zaadresowana wypowiedź?

Ćwiczenie 9

Dokonaj lektury wiersza *Do krytyków* jako swoistego manifestu poetyckiego.

Następnie wskaż wśród wymienionych właściwości te, które można by na podstawie tekstu uznać za obowiązujące w ramach postulowanej przez postać mówiącą poetyki.

- Perspektywa refleksyjno-kontemplacyjna.
- Zwrot ku codzienności.
- Pesymizm cywilizacyjny.
- Miejskość/urbanizm.
- Konwencja zabawy/ludyczność.
- Symboliczna wizyjność.
- Optymizm.
- Patos.
- Witalizm.
- Społeczno-ideologiczne zaangażowanie.
- Konkretność obrazowania.
- Włączenie języka potocznego do katalogu poetyckich rejestrów stylistycznych.
- Skomplikowana, oryginalna, rozbudowana metaforyka.

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY 3.0.

Polecenie 1

Wybierz z tekstu trzy, najbardziej efektywne w twoim odczuciu, figury reprezentujące upojenie życiem (postawę witalistyczną). Krótko wyjaśnij, w jaki sposób wprowadzają one do rzeczywistości wiersza nacechowanie witalistyczne.

Ćwiczenie 10

Z tekstów dwóch poznanych wierszy Tuwima wybierz motywy, które można by zasadnie przyporządkować wymienionym niżej znaczeniom (jeśli uznasz to za konieczne, motywy mogą się powtarzać przy różnych kategoriach):

- a) urbanizm,
- b) dynamizm,
- c) optymizm,
- d) natura,
- e) zabawa,
- f) codzienność,
- g) doświadczenie ekstatyczne.

Polecenie 2

Scharakteryzuj emocje i wrażenia, jakie budzi w tobie zaprezentowana na przykładzie wierszy *Ranyjulek* i *Do krytyków* tematyka i poetyka wczesnej twórczości Tuwima. Zastanów się nad własną, subiektywną oceną tak zorganizowanej poetyki.

Tuwim oczami Gombrowicza

” Witold Gombrowicz

Dziennik 1953-1956

Śmierć Tuwima. Wyobrażam sobie nekrologi. Ale tu, prywatnie, mogę zanotować: zmarł największy współczesny poeta polski. Największy? Niewątpliwie. Wielki? Hm... Nie wprowadził nas w nic, niczego nie odkrył, w nic nie wtajemniczył, nie dostarczył żadnego klucza. Ale wibrował – tryskał – olśniewał... magią „poetyckiego słowa”. Taka zmysłowa wibracja poetyckiej harfy, ziejącej werbalnym luksusem, jest, w sztuce, najwyższą aspiracją ludów prymitywnych; więc był to poeta, który nie przynosił nam zaszczytu, nawet trochę nas

demaskował. Wstyd polega na tym, że o każdym wierszu Tuwima możemy powiedzieć, iż jest „cudowny”, ale na pytanie, co tuwimowskiego wniósł Tuwim w poezję świata, nie potrafimy udzielić odpowiedzi. Gdyż Tuwim, jako Tuwim, to jest jako osobowość, nie istniał. Harfa bez harfiarza.

Ciekawy jestem, czy nekrologi zdobędą się na ujawnienie tej prawdy. Myślę iż będą raczej utrzymane w zdrowo konwencjonalnym poetowatym stylu, z łezką z powodu „zdrady”. Nasze odczucie poezji jest, jak się rzekło, nieco prymitywne i mocno zmechanizowane, ale doprowadziliśmy do wielkiej perfekcji nasze mówienie o niej – mówienie, pełne fioritur, trelów, tryłów, w tonie poetyckim, z fałszywie poetyckim rozczuleniem i z równie fałszywym poetyckim uniesieniem. Gatunek ten doskonale nadaje się na pogrzeby, przypuszczam więc, że zostanie uruchomiony przy tej okazji. Moim zdaniem poezja polska (ale może wszystkie poezje?) nie ruszy z miejsca póki nie zerwie z trzema okropnymi szablonami: 1. Postawa poety; 2. Ton poetycki; 3. Forma poetycka. Róbcie, co chcecie. Próbujcie wyleźć z tego drzwiami czy oknami, mnie wszystko jedno; ale póki będziecie wewnątrz, nic was nie zbawi.

Źródło: Witold Gombrowicz, *Dziennik 1953–1956*, Kraków 1997.

Ćwiczenie 11

Przeczytaj uważnie fragment *Dziennika* Witolda Gombrowicza, następnie zastanów się i odpowiedz na pytania:

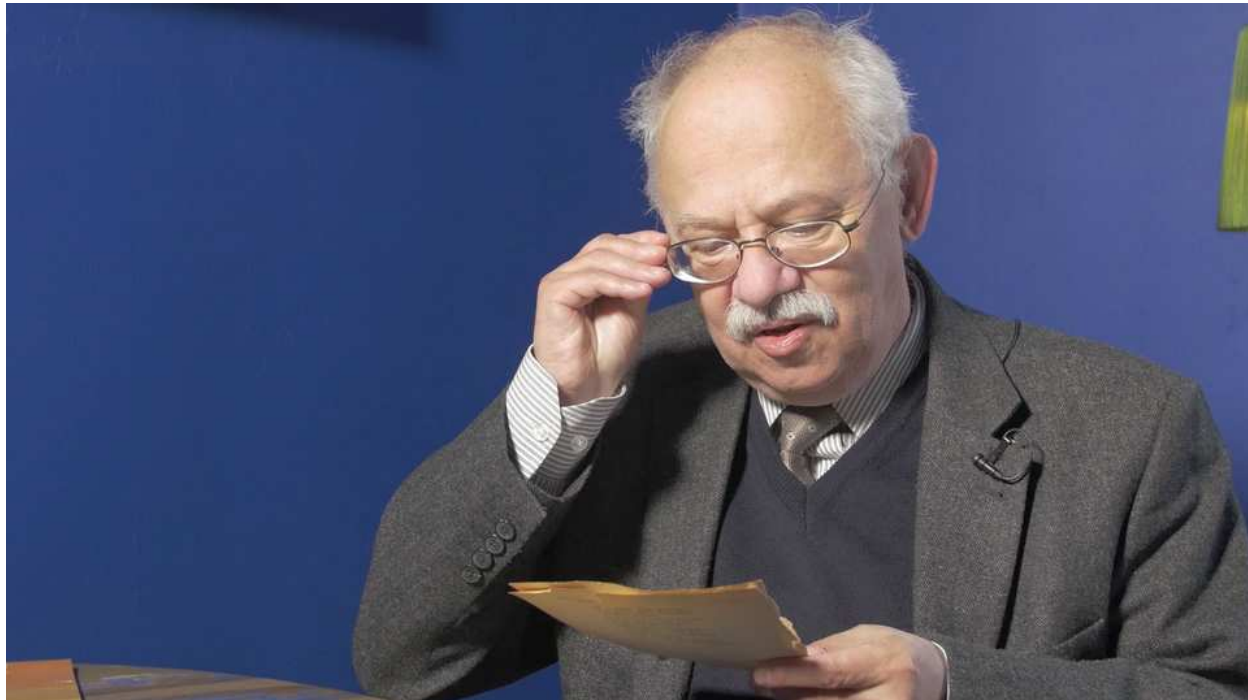
- Jakie walory przypisuje poezji Juliana Tuwima Witold Gombrowicz?
- W jaki sposób, według Witolda Gombrowicza, przejawiają się i na czym polegają słabości tej twórczości?
- Które rozpoznania – walory czy słabości – wydają się decydować o dokonanej przez autora *Dzienników* ocenie wartości dorobku poety?

Polecenie 3

Jeśli znasz poezję Juliana Tuwima w bogatszej reprezentacji niż ta przedstawiona w toku lekcji, wykorzystaj tę wiedzę, by ustosunkować się do oceny sformułowanej przez Witolda Gombrowicza.

Witalizm i katastrofizm w poezji Tuwima

Trwa wczytywanie danych..

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R10wmJsOrGYad>

Dwa bieguny emocji w poezji Juliana Tuwima

Źródło: Contentplus.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Na początku pojawia się plansza z tytułem „Dwa bieguny emocji w poezji Juliana Tuwima”. Następnie pojawia się Piotr Matywiecki – poeta i krytyk literacki. Mężczyzna siedzi w pokoju przy stole z książkami. Za nim widać komodę i lampę. Na ścianie obok widoczny jest fragment telewizora na ścianie. Na końcu filmu pojawia się plansza z napisami: wystąpił Piotr Matywiecki, realizacja Contentplus.pl na zlecenie Uniwersytetu Wrocławskiego w ramach projektu "E-podręcznik do kształcenia ogólnego", październik 2015.

Ćwiczenie 12

Wyjaśnij, o jakich dwóch biegunach emocji w poezji Juliana Tuwima opowiada Piotr Matywiecki. Scharakteryzuj te bieguny.

Ćwiczenie 13

Jakie miejsce zajmuje wśród wartości Tuwima natchnienie? Uzasadnij swoją odpowiedź.

Ćwiczenie 14

Omów, w jaki sposób wiersz przytoczony przez Piotra Matywieckiego realizuje cechę dwubiegunowości uczuć.

Społeczne tematy

” Julian Tuwim

Mieszkańcy

Straszne mieszkania. W strasznych mieszkaniach

Strasznie mieszkają straszni mieszczenie.

Pleśnią i kopciem pełźnie po ścianach

Zgroza zimowa, ciemne konanie.

Od rana bełkot. Bełkocą, bredzą,
Że deszcz, że drogo, że to, że tamto.
Trochę pochodzą, trochę posiedzą,
I wszystko widmo. I wszystko fantom.

Sprawdzą godzinę, sprawdzą kieszenie,
Krawacik musną, klapy obciągną
I godnym krokiem z mieszkań – na ziemię,
Taką wiadomą, taką okrągłą.

I oto idą, zapięci szczerze,
Patrzą na prawo, patrzą na lewo.
A patrząc – widzą wszystko oddzielnie
Że dom... że Stasiek... że koń... że drzewo...

Jak ciasto biorą gazety w palce
I żują, żują na papkę pulchną,
Aż papierowym wzdęte zakalcem,
Wypchane głowy grubo im puchną.

I znowu mówią, że Ford... że kino...
Że Bóg... że Rosja... radio, sport, wojna...
Warstwami rośnie brednia potworna,
I w dżungli zdarzeń widmami płyną.

Głowę rozdętą i coraz cięższą
Ku wieczorowi ślepo zwieszają.
Pod łóżka włożą, złodzieja węższą,
Łbem o nocniki chłodne trącając.

I znowu sprawdzą kieszonki, kwitki,
Spodnie na tyłkach zacerowane,
Własność wielebnią, święte nabytki,
Swoje, wyłączone, zapracowane.

Potem się modlą: „od nagłej śmierci...
...od wojny... głodu... odpoczywanie”
I zasypiają z mordą na piersi
W strasznych mieszkaniach straszni mieszczenie.

Źródło: Julian Tuwim, *Mieszkańcy*, [w:] tegoż, *Wiersze wybrane*, Wrocław 1986.

Ćwiczenie 15

Przeczytaj uważnie wiersz Juliana Tuwima *Mieszkańcy*, a następnie przeanalizuj tekst, aby wyprowadzić z niego możliwie jak najwięcej cech charakteryzujących zbiorowego bohatera utworu. Skoncentruj się zwłaszcza na wartościach obowiązujących w świecie „strasznych mieszczań”. Swoje rozpoznania poprzyj odpowiednimi cytatami.

Ćwiczenie 16

Wypisz z tekstu wiersza te fragmenty (słowa lub frazy), które bezpośrednio świadczą o stosunku podmiotu do zbiorowego bohatera. Określ charakter tego stosunku.

Ćwiczenie 17

Wskaż w utworze wyliczenia, a następnie wyjaśnij ich funkcję.

Ćwiczenie 18

Rzeczywistość przedstawiona w wierszu ograniczona została do konkretnych ram czasowych. Określ te ramy, a następnie wyjaśnij funkcję takiego zabiegu.

Ćwiczenie 19

Konstrukcji ramowej na poziomie organizacji rzeczywistości przedstawionej odpowiada konstrukcja ramowa na poziomie organizacji tekstu. Nazwij ten zabieg.

Polecenie 4

Rozważ fragment „A patrząc – widzą wszystko oddzielnie”. Wyjaśnij, na czym, według ciebie, polega takie „oddzielne” widzenie i w jaki sposób świadczy ono o duchowej kondycji mieszkańców.

Ćwiczenie 20

Zinterpretuj poniższy fragment utworu.

„I znowu mówią, że Ford... że kino...
Że Bóg... że Rosja... radio, sport, wojna...
Warstwami rośnie brednia potworna,
I w dżungli zdarzeń widmami płyną”.

Definicja: homogenizacja

w refleksji o kulturze to nazwa procesu, który prowadzi do ujednoczenia rzeczywistości kulturowej poprzez unieważnienie hierarchicznego porządku i jakościowej odrębności elementów tego porządku; w rzeczywistości zhomogenizowanej ludzkie doświadczenie ulega spłaszczeniu w wyniku osłabienia, a ostatecznie likwidacji kryteriów różnicowania i wartościowania elementów rzeczywistości i związanych z nimi przeżyć

Polecenie 5

Zapoznaj się z przedstawioną definicją homogenizacji, po czym określ, czy rzeczywistość „strasznych mieszczan” można uznać za zhomogenizowaną. Uzasadnij swój sąd.

Ćwiczenie 21

Wyjaśnij, jakie wnioski na temat duchowości mieszkańców można sformułować na podstawie formy modlitwy z ostatniej strofy.

Ćwiczenie 22

Porównaj doświadczenie rzeczywistości właściwe mieszkańcom do tego, które właściwe było podmiotowi wierszy *Ranyjulek* i *Do krytyków*. Om kluczowe różnice.

Polecenie 6

Wykorzystując wnioski sformułowane w toku poprzednich zadań, przygotuj esej, w którym wyjaśnisz, na czym polega „straszność” Tuwimowskich mieszkańców. Przedstaw także własny stosunek do zbiorowego bohatera wiersza.

Polecenie 7

Wiersz *Mieszkańcy* pochodzi z wydanego w roku 1932 zbioru *Biblia cygańska*. Zastanów się, a następnie przedstaw i uzasadnij swoje zdanie na następujące kwestie:

- Czy „straszni mieszczanie” istnieją współcześnie?
- Czy groza postaci mówiącej w wierszu z okresu dwudziestolecia może stać się udziałem człowieka funkcjonującego w dzisiejszym społeczeństwie?

Zadaniowo

Polecenie 8

Na podstawie poznanych wierszy Juliana Tuwima zredaguj notatkę syntetyzującą. Wskaż, które elementy programu przedstawionego w *Słowie wstępnym* do pierwszego numeru „Skamandra” były realizowane przez poetę.